

af endeel Bøndergods til Fæsterne approberedes, og det tillodes Besidderen, forsaavidt det Bøndergods angik, der endnu stod usolgt tilbage, at accordere med enhver Fæster især om en efter Omstændighederne passende Priis for deres paaboende Steder, dog at han med sin Formue er Borgen for, samt, naar det Hele er solgt, beviltsligen godtgjør, at Stamhusets Indtagter ere ved ethvert Salg forøgede. Ved Bevilling af 19de October 1804 blev det tilladt Besidderen af Stamhuset Fousingøe, der under 27de December 1770 havde erholdt Bevilling til at bortarvesæfte Bøndergodset, at overdrage til enhver af Stamhusets Arvesæftere, som maatte ønske det, fuldkommen Eiendom paa deres Arvesæftegaarde. I Bevilling af 1ste Februar 1805 til Besidderen af Stamhuset Hofmanskøbe hedder det, at, da endeel Bøndergods ligger adspredt i 7 forskjellige Byer og over 1 Mil fra Hovedgaarden, og dets „Beboere ikke have været at formaae til at modtage Arvesæfte eller Selveiendom paa deres Steder, mod en vis aarlig Afgift til Stamhuset, men at Røgle af dem derimod ere villige til at kjøbe deres Gaarde og Huse for en accorderet taalelig Kjøbesum“, saa tillades det Besidderen at afhænde bemeldte Bøndergods, mod at oprette en Fideicommisscapital af 30,000 Rbd., og derfor stille samme Sikkerhed, som for offentlige Stiftelsers og Umyndiges Midler er befalet. Ved Bevilling af 14de Mai 1811 blev det tilladt Besidderen af Friherstabet Wilstrup, at sælge dette med underliggende Gods for 310,000 Rbd., mod at 200,000 Rbd., som Fideicommisscapital, indfattes i den kongelige Kasse, og de øvrige 110,000 Rbd., efterat den paa Friherstabet hvilende Gjæld deraf var betalt, deles mellem Besidderens Børn. Ved Bevilling af 28de Sept. 1813 blev det tilladt Besidderen af Stamhuset Lenborggaard, efterhånden ved offentlig Auction at bortselge Stamhuset med alt dets Tiliggende, enten samlet eller i Parceller, mod at han af den ved Salget indkommende Sum som Fideicommisscapital indsætter en Sum af 120,000 Rbd. S. B. paa de Vilkaar og mod den Sikkerhed, der er bestemt for Umyndiges Midler. Ved Bevilling af 14de Septbr. 1838 var det tilladt Besidderen af Stamhuset Nislesgaard at bort-

sælge noget af Stamhusets Fæstegods paa 118 Tdr. 5 Skpr. 1 Fdk. 2/3 Alb. Hartkorn. Da Besidderen senere androg for Cancelliet, at han, efter hvad adskillige af Fæstierne paa det ommeldte Strøgods for ham havde yttret, maatte antage, at det vilde være lettere at faae det Tilbageværende bortarvesæftet end solgt, saa blev der under 16de Juli 1845 udfærdiget Bevilling for ham til at bortarvesæfte det endnu Usolgte af hiint Strøgods, mod en aarlig Afgift af 3 Tdr. Byg pr. Tde. Hartkorn, foruden Kjøbesummen. Ved Bevilling af 18de Novb. 1846 tillodes det Besidderen af Stamhuset Broholm at bortarvesæfte Godset mod en Canon af 1 Tde. Rug, 2 Tdr. Byg og 1 Tde. Havre pr. Tde. Hartkorn, samt en Kjøbesum af i det Mindste 250 Rbd., og tillodes det Besidderen, af de indkommende Kjøbesummer at indeholde 16 Procent, dog saaledes, at Stamhuset i ethvert Tilfælde fikredes en Kjøbesum af 250 Rbd., saa at de ommeldte 16 Procent alene afholdes af Overskuddet. Ved Bevilling af 13de Octbr. 1847 tillodes det Besidderen af Stamhuset Birkelse at bortarvesæfte det Stamhuset underliggende Fæstegods paa Vilkaar, at der skulde svares en aarlig Canon af 2 Tdr. Byg pr. Tde Hartkorn, samt en Kjøbesum af i det Mindste 300 Rbd. pr. Tde Hartkorn af hver Fæstegaard og i det Mindste 600 Rbd. pr. Tde. Hartkorn af hvert Fæstehuus, saavel som af de bebyggede Parceller af Hovedgaardstaxten, hvorhos der tillodes Besidderen til privat Eiendom en Sjettedeel af, hvad Kjøbesummerne udgjøre mere end 150 Rbd. pr. Tde. Hartkorn.

Jeg troer, at det af foranstaaende Extracter, der saa godt som ordret ere tagne ud af Bevillingerne, vil fremgaae, at Salg til fuldkommen Eiendom tidligere var det almindeligere — hvilket desforuden ogsaa fremgaaer af en Mængde andre Data, der findes i Ministeriets Archiv — men ogsaa har været tilladt i den senere Tid, og deriblandt navnlig, som jeg berørte, ved Bevilling af 14de September 1838; det fremgaaer endvidere, at Salg til Arvesæfte dog ogsaa i den ældre Periode har været tilladt, men senere er blevet det almindeligere, fremdeles at fuldkommen Eiendom undertiden er bleven foretrukken for det tilsigtede